

ผู้คน วัฒนธรรม ความหลากหลายทางชีวภาพ

มนุษย์เราสามารถดำรงชีวิตมาจนถึงทุกวันนี้ เพราะส่วนหนึ่งมาจากธรรมชาติที่สมบูรณ์ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติและวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นที่สืบทอดกันมามีบทบาทสำคัญทำให้บรรพบุรุษของเราสร้างรูปแบบวิถีชีวิตและประเพณีในการรักษาความสมดุลระหว่างการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ในหลายพื้นที่ ความแตกต่างทางวัฒนธรรม รวมถึงประเพณีและความเชื่อเป็นประเด็นที่ก่อให้เกิดความไม่เข้าใจกันในสังคม องค์การสหประชาชาติ จึงได้กำหนดให้วันที่ 21 พฤษภาคมของทุกปีเป็น “วันแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรมของโลก เพื่อการพัฒนาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น” (World Day for Cultural Diversity for Dialogue and Development) โดยมุ่งที่จะส่งเสริมให้ชุมชน และท้องถิ่นเกิดความเข้าใจในคุณค่าของความหลากหลายทางวัฒนธรรม เรียนรู้วิธีการในการยอมรับและอยู่ร่วมกันด้วยความสามัคคีบนพื้นฐานของ วัฒนธรรมและความเชื่อที่แตกต่างกัน

“การเลี้ยงฉิมุน้ำ สิบชะตาแม่ น้ำ” ในภาคเหนือเป็นตัวอย่างหนึ่งของการใช้วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาการบุกรุกพื้นที่ป่า ต้นน้ำและอนุรักษ์แหล่งน้ำตามธรรมชาติ ได้แนวคิดมาจากการสิบชะตาคน คือ การต่ออายุให้ยืนยาว ในการประกอบพิธีจะต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจของคนในชุมชนช่วยกันขุดลอก ทำความสะอาดแหล่งน้ำ สำราญ คลอง หรือแม่ น้ำในท้องถิ่นของตน จากนั้นจึงประกอบพิธีขอมาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ปกปักรักษาแหล่งน้ำ ใช้ความเชื่อ สร้างความเคารพ และจิตสำนึกในการดูแลธรรมชาติที่ตนได้ใช้ประโยชน์ การสิบชะตาแม่ น้ำเป็นวิธีหนึ่งซึ่งสามารถสร้างการมีส่วนร่วมได้ทั้งจากชุมชนและภาครัฐ เกิดเป็นแนวทางอนุรักษ์ร่วมกัน ทั้งคนต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ

ที่มา: <https://www.chiangmainews.co.th/>

ที่มา: https://km.dmcg.go.th/th/c_6/d_3976

การ “เดินเต่า” เป็นประเพณีท้องถิ่นของเมืองภูเก็ตในอดีต คือ การเดินหาไข่เต่าที่บริเวณหาดไม้ขาว หรือชายหาดอื่นๆ ในช่วงฤดูวางไข่ แต่เมื่อบริบทสังคมเปลี่ยนแปลงไป จำนวนเต่าทะเลลดลงจนอยู่ในขั้นวิกฤต การเดินเก็บไข่เต่าจึงปรับรูปแบบมาเป็นการแอบดูเต่าวางไข่ และเดินชายหาด เพื่อป้องกันคนลักลอบขุดไข่เต่าแทน โดยปกติเต่าทะเลจะขึ้นมาวางไข่ ในช่วงเดือนตุลาคม ถึงกุมภาพันธ์ มูลนิธิเพื่อการอนุรักษ์เต่าทะเลบ้านไม้ขาวจึงออกลาดตระเวน พร้อมทั้งเก็บไข่เต่ามาฟักไว้ในศูนย์อนุรักษ์ เมื่อลูกเต่าพร้อมกลับสู่ทะเลเป็นช่วงเวลาเดียวกับประเพณีสงกรานต์ จึงมีการจัดงานปล่อยเต่าทะเลคืนสู่ธรรมชาติ ส่งผลให้จำนวนเต่าทะเลเพิ่มมากขึ้น ซึ่งความสมบูรณ์ของเต่าเป็นดัชนีบ่งชี้ความสมบูรณ์ของระบบนิเวศอีกด้วย

การยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่น ช่วยให้สังคมเกิดความเข้าใจและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แม้ว่าชุมชนและท้องถิ่นจะมีความเชื่อ และวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน แต่สามารถมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ คุ้มครองและใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพในรูปแบบของตนเองเพื่อใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนและเป็นการต่อยอดทางวัฒนธรรมได้เช่นเดียวกัน

ได้ใช้สัญลักษณ์เป็นภาพ “เด็กผู้หญิง” เพื่อสื่อให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของมนุษย์ในการดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ สิ่งสำคัญคือการปลูกจิตสำนึกและสร้างความตระหนักให้เยาวชนและคนรุ่นใหม่เพื่อรักษาความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรชีวภาพให้คงอยู่ถึงชนรุ่นถัดไปในอนาคต

เอกสารเผยแพร่เนื่องในวันสากลแห่งความหลากหลายทางชีวภาพ พ.ศ. 2563
จัดทำโดยกลุ่มงานประสานงานกลางอนุสัญญา
กองจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ
สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
โทร. 0 2265 6558 E-MAIL: nfp.onep@onep.go.th, nfp.onep@gmail.com

